

EU REGIONAL DEVELOPMENT FUND AND VUKOVAR–SIRMIUM COUNTY IN THE PERSPECTIVE OF PROACTIVE COUNTY'S ROLE IN THE INTEGRATION PROCESSES AND THE CREATION OF PARTNER RELATIONS WITHIN A NEIGHBOURHOOD

EUROPSKI FOND ZA REGIONALNI RAZVOJ I VUKOVARSKO-SRIJEMSKA ŽUPANIJA U PERSPEKTIVI PROAKTIVNE ULOGE VUKOVARSKO-SRIJEMSKE ŽUPANIJE U INTEGRACIJSKIM PROCESIMA I STVARANJU PARTNERSKIH ODNOSA U OKRUŽENJU

SLABINAC, Masa

Abstract: *In comparison to other Croatian counties, as well as to the regions of 27 European Union Members, Vukovar-Sirmium County is significantly lagging behind. One of the objectives set in the County's Developmental Strategy for 2007-2013 is „A proactive County's role in the integration processes and the creation of partner relations within a neighbourhood“ with a priority to “strengthen the international, intercounty and intracounty cooperation”. The instruments of the European Regional Development Fund available for the developmental projects, in reference to the objective stated, will be discussed in this paper.*

Key words: : *European Regional Development Fund, County of Vukovar-Sirmium, international, intercounty and intracounty cooperation*

Sažetak: *Vukovarsko-srijemska županija znatno zaostaje u razvoju, kako u odnosu na ostale županije Republike Hrvatske, tako i regije 27 zemalja članica Europske Unije. Jedan od ciljeva postavljenih Razvojnomo strategijom Vukovarsko-srijemske županije 2007-2013 je „Proaktivna uloga Vukovarsko-srijemske županije u integracijskim procesima i stvaranju partnerskih odnosa u okruženju“ s prioriteto „Jačanje međunarodne, međužupanijske i unutaržupanijske suradnje“. Instrumenti Europskog fonda za regionalni razvoj dostupni za razvojne projekte pod navedenim ciljem se izlažu u ovome članku.*

Ključne riječi: *Europski fond za regionalni razvoj, Vukovarsko-srijemska županija, međunarodna, međužupanijska i unutaržupanijska suradnja*

Authors' data: Maša Slabinac, dipl.oec, Veleučilište Lavoslav Ružička u Vukovaru, masa.slabinac@vevu.hr

1. Uvod

Usporedbom podataka o bruto domaćem proizvodu po stanovniku (mjereno prema standardu kupovne moći) 268 statističkih regija razine II 27 članica Europske unije s istim pokazateljem za statističku regiju razine II - Srednju i Istočnu Hrvatsku, Srednja i Istočna Hrvatska je jedna od regija s najnižom vrijednosti pokazatelja koja iznosi svega 35% prosjeka bruto domaćeg proizvoda po stanovniku (mjereno prema standardu kupovne moći) Europske unije 27 članica. Na razini hrvatskih županija, Vukovarsko-srijemska je županija s najnižim bruto domaćim proizvodom po stanovniku – na razini 55% prosjeka Republike Hrvatske, odnosno na razini 32% županije s najvišim bruto domaćim proizvodom po stanovniku (Grad Zagreb) (Operativni program za regionalnu konkurentnost 2007-2009, Instrument za pretpristupnu pomoć, 2007.). Stopa nezaposlenosti, koja je najviša u Republici Hrvatskoj, upravo u Vukovarsko-srijemskoj županiji iznosi 31,3% dok je prosjek na razini Republike Hrvatske 17,7% (Operativni program za regionalnu konkurentnost 2007-2009, Instrument za pretpristupnu pomoć, 2007.) odnosno 27,49% a na razini regije Srednje i Istočne Hrvatske (izračun autora na temelju Operativni program za regionalnu konkurentnost 2007-2009, Instrument za pretpristupnu pomoć, 2007.) govore o potrebi za gospodarskom obnovom Županije.

2. Instrumenti Europskog fonda za regionalni razvoj i Vukovarsko-srijemska županija

U cilju uklanjanja regionalnih dispariteta i stvaranja jedinstvenog tržišta Europske unije te Ekonomske i monetarne unije koju čine zemlje članice i regije ujednačenog i stabilnog održivog gospodarskog razvoja, kreirana su dva najvažnija instrumenta na razini Europske unije: Strukturni fondovi te Kohezijski fond. Kada je riječ o razvoju internih potencijala regija najznačajniji instrument Strukturnih fondova je Europski fond za regionalni razvoj osnovan prema načelu solidarnosti – preraspodjelom proračunskih sredstava zemalja članica potiču se investicije i razvoj infrastrukture u najsiriomašnjim regijama. Iako su navedeni fondovi namijenjeni prvenstveno zemljama članicama Europske unije, neke od njih mogu koristiti i zemlje kandidati za punopravno članstvo u Europskoj uniji, poput Republike Hrvatske, kao pretpristupne programe. U skladu s tim, i Vukovarsko-srijemska županija, tijekom proračunskog razdoblja Unije 2007-2013, ima mogućnost korištenja pretpristupnih fondova kroz Instrument pretpristupne pomoći kojim se, između ostalih, financira i komponenta prekogranične suradnje. Prema Uredbi Vijeća EZ-a kojom se uspostavlja Instrument pretpristupne pomoći, programi prekogranične suradnje imaju za cilj promociju dobrih susjedskih odnosa, poticanje stabilnosti, sigurnosti i prosperiteta svih sudionika, i njihovog harmoničnog, uravnoteženog i održivog gospodarskog razvoja (Vijeće EZ-a, 2006). Glavni prioriteti komponente prekogranične suradnje su: suradnja između lokalnih/regionalnih vlasti, udruženja, nevladinog i gospodarskog sektora susjednih regija u unaprjeđivanju ekonomskog i socijalnog razvoja pograničnih regija, manja infrastruktura za unaprjeđivanje turizma ili lokalnog/regionalnog transporta i komunikacija, uključujući aspekte zaštite okoliša,

„people-to-people“ djelovanja za intenziviranje kontakata među građanima na lokalnoj razini obje strane granice, tehnička pomoć, suradnja među tijelima nadležnima za strategije i djelovanja u borbi protiv rizika i prijetnji za sigurnost granica i organizirani kriminal (European Commission, 2007). Od ukupne vrijednosti Instrumenta pretprijetne pomoći koja u razdoblju od 2007-2011 iznosi 749,83 mil EUR (Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije, 2007) svega 10% sredstava je namijenjeno prekograničnoj suradnji, za razliku od udjela za preostale komponente Instrumenta - 34% za regionalni razvoj, odnosno 30% za pomoć tranziciji i jačanju institucija, 9% za razvoj ljudskih potencijala odnosno 17% za ruralni razvoj (Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije, 2007). U okviru programa prekogranične suradnje između pograničnih regija Republike Hrvatske s zemljama članicama Europske unije, Vukovarsko-srijemska županija, kao pridruženi korisnik zajedno sa Varaždinskom, Bjelovarsko-bilogorskom i Požeško-slavonskom županijom, ima mogućnost sudjelovanja u programu prekogranične suradnje sa mađarskim županijama Somogy, Baranya (regija Južno Podunavlje) i Zala (regija Zapadno Podunavlje) (Hungary-Croatia Cross-Border Co-operation Programme, 2007), dok zahvaljujući svojoj izravnoj granici s Mađarskom, Međimurska, Koprivničko-križevačka, Virovitičko-podravska i Osječko-baranjske županija sudjeluju kao punopravni korisnici. Prioritetna područja suradnje odnose se na održivi okoliš i turizam (60% sredstava Programa) te gospodarsku suradnju i razvoj ljudskih resursa (30% sredstava Programa) (Hungary-Croatia Cross-Border Co-operation Programme, 2007) kroz niz mjera kojima se povećava turistički potencijal, stvaraju bliže gospodarske veze među stranama te potiču zajedničke akcije u razvoju i upravljanju zajedničkim kulturnim naslijeđem. U okviru programa prekogranične suradnje među zemljama potencijalnim kandidatima za članstvo, Vukovarsko-srijemska županija, zbog svojih izravnih granica s Bosnom i Hercegovinom na jugu te Srbijom na istoku, ima mogućnost sudjelovanja kao punopravni korisnik. Prekogranični program Hrvatska – Bosna i Hercegovina odnosi se i na ostale hrvatske pogranične županije - Brodsko-posavsku, Sisačko-Moslavačku, Karlovačku, Ličko-senjsku, Zadarsku, Šibensko-Kninsku, Splitsko-dalmatinsku, Dubrovačko-neretvansku te na proširene korisnike - Osječko-baranjsku, Požeško-slavonsku, Zagrebačku, Bjelovarsko-bilogorsku te Primorsko-goransku županiju. Pogranične regije članice s bosansko-hercegovačke strane su Sjeverno-istočna i Sjeverno-zapadna regija te regija Hercegovina. Utvrđeni prioriteti ovoga programa su: stvaranje zajedničkog gospodarskog prostora kroz razvijanje zajedničke turističke ponude i promociju poduzetništva te unaprjeđivanje kvalitete života i socijalne kohezije kroz mjere zaštite prirode i okoliša te unaprijeđeni pristup zajedničkim utemeljenim uslugama u pograničnom području (Cross-Border Programme Croatia-Bosnia and Herzegovina, 2007). Prekogranični program sa Srbijom odnosi se na suradnju Vukovarsko-srijemske županije s izravnim pograničnim regijama Južna Bačka i Srijem odnosno na Osječko-baranjsku županiju i izravne pogranične regije Zapadna i Južna Bačka te Sjevernu Bačku. Program je proširen i na pridružene županije Požeško-slavonsku i Brodsko-posavsku županiju te Mačvansko područje. U okviru ovog programa, utvrđena prioritetna područja u skladu su sa glavnim prioritetima programa

prekogranične suradnje- održivi socio-ekonomski razvoj kroz promociju gospodarske suradnje, povećanje prekogranične trgovine, razvoj prekograničnog istraživanja i razvoja i zajedničkog gospodarskog planiranja, poticanje razvoja turizma temeljenog na identitetu prekogranične regije, zaštita i očuvanje prirodnog bogatstva prekogranične regije kroz zajedničke aktivnosti i povećanje javne svijesti te promocija dobrosusjedskih odnosa među pograničnim lokalnim jedinicama (Cross-Border Programme Croatia-Serbia 2007-2013, 2007). Osim ovih, u okviru komponente prekogranične suradnje Instrumenta pretpristupne pomoći, Vukovarsko-srijemskoj županiji, kao i cijeloj Republici Hrvatskoj, dostupna su i sredstva Transnacionalnog programa Jugoistočni Europski prostor koji je namijenjen jačanju integriranog teritorijalnog razvoja (teritorijalne kohezije) u skladu sa prioritetima Zajednice: inovaciji, okolišu, dostupnosti i održivom urbanom razvoju (European Commission, 2007).

Proaktivnoj ulozi Vukovarsko-srijemske županije u integracijskim procesima, također doprinosi i njeno članstvo u udruženju „Euro-regija Dunav-Drava-Sava“ u okviru kojega ostvaruje međunarodnu suradnju s članicama mađarske regije Južnog Podunavlja (županije: Baranja i Somogy, gradovi: Barcs, Pecs, Szekszard), bosansko-hercegovačke regije Sjeveroistok (Tuzlanski kanton, Županija posavska, Brčko distrikt, Općina Tuzla), srbijanskim članicama promatračima regije Zapadna Bačka (Općine Apatin i Sombor) te članicama Panonske Hrvatske (Brodsko-posavskom, Osječko-baranjskom, Požeško-slavonskom, Virovitičko-podravskom županijom te Gradovima: Požegom i Vukovarom) i Sjeverozapadne Hrvatske (Koprivničko-križevačkom županijom, Gradom Koprivnica). Na razini međužupanijske suradnje, osim već spomenute suradnje kroz programe međunarodne prekogranične suradnje, potrebno je istaknuti sudjelovanje Vukovarsko-srijemske županije u Zajednici hrvatskih županija osnovane sa svrhom promicanja područne odnosno regionalne samouprave te poticanja i potpore gospodarskom i društvenom razvitku jedinica područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj (...) kroz razvijanje suradnje između županija te jedinica lokalne samouprave unutar njih, (...) razmjene iskustava o djelovanju jedinica područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj, (...) razvijanje međunarodne suradnje, uspostavljanje i održavanje odnosa sa srodnim organizacijama u drugim zemljama i međunarodnim organizacijama (...) (Hrvatska zajednica županija, 2004). Osim toga, Vukovarsko-srijemska županija je sudjeluje i u radu Ureda hrvatskih regija u Bruxellesu i Radne zajednice podunavskih zemalja u okviru kojih također ostvaruje međužupanijsku odnosno međunarodnu suradnju. Na unutar županijskoj razini također se ostvaruju različiti oblici suradnje, od kojih je najznačajnije osnivanje zajedničkog Ureda za međunarodnu suradnju pet općina od ukupno dvadeset i šest koliko broji Vukovarsko-srijemska županija (Tovarnik, Nijemci, Tompojevci, Lovas, Grad Ilok).

3. Zaključak

Povoljan geografski položaj te dostupni financijski instrumenti Europske unije omogućuju Vukovarsko-srijemskoj županiji snažnije integriranje i uspostavljanje partnerskih odnosa s ostalim sudionicima okruženja u osmišljavanju i provedbi

projekata na svim razinama – međunarodnoj, međužupanijskoj i unutar županijskoj. Partnerski odnosi omogućuju razmjenu najboljih praksi i iskustava što za krajnji ishod ima bolje povlačenje i iskorištenost fondova namijenjenih povećanoj socijalnoj i gospodarskoj koheziji, uz istovremeno generiranje novih sredstava za daljnji ekonomski razvoj.

4. Literatura

European Commission (2007.). Commission decision C(2007). 2566 of 20/06/2007 on a Multi-annual Indicative Planning Document 2007 - 2009 for Croatia, *Dostupno na:* http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/mipd_croatia_2007_2009_en.pdf *Pristup:* 29-05-2008

European Council Regulation No 1085/2006 of 17 July (2006). establishing an Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA), Article: 9, Official Journal of the European Union, *Dostupno na:* <http://eurlex.europa.eu/lex/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:210:0082:0093:EN:PDF> *Pristup:* 26-06-2008

European Commission (2007). European Territorial Cooperation 2007-2013 South East Europe (SEE) Transnational Cooperation Programme for a European area in transition on the way to integration Operational Programme Final, *Dostupno na:* <http://www.seeu.net/download.cmt?id=22> *Pristup:* 20-05-2008

Hrvatska zajednica županija (2004). Statut Hrvatske zajednice županija, *Dostupno na:* http://www.pgz.hr/HZZ/DOC/Statut_HZZ.pdf *Pristup:* 05-05-2008

Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije (2007). Instrument prepristupne pomoći, *Dostupno na:* <http://www.strategija.hr/lgs.axd?t=16&id=487> *Pristup:* 05-03-2008

Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije (2007). Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA) Cross-Border Programme Croatia-Bosnia and Herzegovina 2007-2013 final, *Dostupno na:* <http://www.strategija.hr/fgs.axd?id=618> *Pristup:* 01-07-2008

Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije (2007). Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA) Cross-Border Programme Croatia-Serbia 2007-2013, *Dostupno na:* <http://www.strategija.hr/fgs.axd?id=617> *Pristup:* 09-05-2008

Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije (2007). Hungary-Croatia Cross-Border Co-operation Programme Programming document for the programming period 2007-2013, *Dostupno na:* <http://www.strategija.hr/fgs.axd?id=572> *Pristup:* 05-05-2008

Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije (2007). Operativni program za regionalnu konkurentnost 2007-2009 Instrument za prepristupnu pomoć, *Dostupno na:* <http://www.strategija.hr/lgs.axd?t=16&id=513> *Pristup:* 28-05-2008

Vukovarsko-srijemska županija (2007). Županijska razvojna strategija 2007-2013, *Dostupno na:* <http://www.vukovarsko-srijemska-zupanija.hr/vszrophrv.pdf> *Pristup:* 05-05-2008